

Sveti Trije kralji.

Gam izza gozdnega ovinka v dolgi vijugi se je vila driča dol do vaše cerkve. Mrgolelo je tam otročaje v — vsak s sankami na rami — in sopli so in hiteli kakor za stavo po klancu navzgor do gozdnega roba. Žarela so jim lica, svetile in smejale so se jim oči in toplo poletje je sevalo iz njih. Ročice pa so kazale na zimo — na hudo zimo, zakaj vse rdečkaste in modrikaste so se krčevito skrivale v luknjastih žepih. Na vrhu! Zaukalo in zavriskalo je iz mladih grl in po bliskovo so hitele sani.

»Hajd s sanmi po strmem bregu,
hajd nizdol po belem snegu!
Hajd! Hajd! Hajd!«

Učitelj so jih naučili pesemco nalašč zato, da so jo lahko popevali na saneh. Ej, kako radi so ubogali malčki!

Najglasnejši in najhitrejši izmed vseh je bil Bajdov Nejček. Prvi na klancu in prvi v dolini. Kako so mu tekle sani! Da bi ga vi videli! Prav nič se ni zaletaval v snežene kupe ob straneh; niso ga motili nagajivi tovariši; pel je in vriskal in vodil spretno sani, da so švignile kakor blisk v dolino. Seveda, Bajdov Nejče! Kdo je znal tako kakor on!

Pa ga niso zavidali tovariši; še radi so ga imeli. Vsakemu je rad pomagal, ko je tesaril sani, in nič jim ni zameril, če so mu kaj ponažajali. Danes po šoli je nabral dračja po gozdu in nalomil nekaj smrekovih vejic za gospoda župnika. Pripravil je bil lep kupček pred cerkvijo in je odhitel po klancu. Hajd po driči kakor blisk! Gor — dol! — Pa ne predolgo, da se teta Katra preveč ne ujezi! Pozabil je bil Nejče na teto Katro, na dračje in na smrečje. Sankal, vriskal in ukal je do mraka. Ravnokar je pridrčal v dolino — pridrčal do hude sosede ob poti.

»Čaj, čaj, Nejče, povem teti Katri, kaj počenjaš po vasi. Ti seme ti! Kdo bo pa koruzo belil namesto tebe in okleščkov pripravljaj? A-á?«

»Hi, hi, teta! Koruzo beli Marica na peči, okleščke pa popeljem domov!«

»Marica na peči — seveda — sama gotovo! Ubožica! Gotovo zopet joče in strah jo je. Zakaj jo pustiš pa samo iz šole domov? Lep bratec!«

»Zakaj pa ni šla z menoj na sani? Tudi ona bi se bila smela dričati. Pa se noče.«

»Noče! Kajpak! Ta ima vsaj srce, ti ga pa menda nimaš, ti cvet malopridni! Komaj dober mesec, odkar ti je umrla mati — Bog ji daj večni mir in pokoj — reva je bila vse življenje, pa se že prepeljuješ po vasi in vpiješ, da se gotovo razlega celo v župnišče.«

Huda je bila soseda in deček je umolknil in zrl v tla.

»Kar v tla gledaš zopet, kakor takrat pri pogrebu. Niti ene solze ni bilo spraviti iz tebe. Moj Bog! Niti ene solze za materjo! In za tako materjo! Fant, fant, kaj bo še iz tebe? Dobro bo, če boš srečno končal. Brez srca — slab otrok.«

Mrmrala je stara sosedka še dalje sama s seboj in majaje z glavo je odšla po snežni stezi.

Deček je pa dvignil glavo in začudeno gledal za njo. »Brez srca — slab otrok« — mu je donelo po ušesih. »Mamica! Mamica, ali je to res? Kdaj si me ti kdaj tako oštevala? Kaj sem pa storil?«

Težko, težko je postalo otroku pri srcu. Spomnil se je zopet vsega gorjá, ki se mu je za hipec umaknilo, ko je drčal žarečih oči po klancu navzdol. Res je bilo, kakor je rekla sosedka. Marica je sedevala na peči dan za dnem in jokaje klicala mamico. Nejče se je pa sankal po driči za cerkvijo. »Brez srca — slab otrok,« je rekla sosedka. Ni se Nejčetu porosilo oko, ko je izdihnila mati. Pokleknil je k postelji, lice mu je pobledele, oklenil se je matere in je zadrhtel. Zdajz zdaj se mu je izvil vzdih, a jokati ni mogel. Zakaj ne? Teža Nejče ni vedel; a zdelo se mu je, da bi se mu stotero olajšalo, če bi zajokal in jokal ves dan.

Za pogrebom je ječala Marica — jokali so ljudje, zakaj smilile so se jim sirote. Nejčetu pa se je megililo pred očmi, opotekale so se mu noge, a jokal ni. V prsih, v teh malih prsih pa ga je nekaj tiščalo in trgalo, sililo k joku. Ljudje pa niso čutili tega; obsodili so ga: »Slab otrok — še ne zmeni se za materino smrt!«

»Mamica, kje si? Zakaj si pustila naju z Marico pri teh krutih ljudeh? Mamica, pridi, pridi nazaj!« Klicalo je takó v mali duši in zastokal je deček. Povesil je glavico, pobral smrečje in odšel v župnišče. Nalahko je potrkal na vrata. Gospod župnik so mu odprli in ga prijazno peljali k peči, da se ogreje. Pa ni bilo dečku do tople peči.

»K Marici moram, gospod župnik, sama je in čisto strah jo je.«

»Glej ga, glej! Vso uro si se dričal in si vriskal; zdaj se ti pa kar naenkrat tako mudi. Žalostno gledaš, fante — ali se ti je kaj zgodilo?«

Deček je odkimal z glavo.

»Čudno, saj navadno si še preglasen. Nejče, po pravici mi povej, ali ti res ni nič hudo po materi? Ljudje se vedno pritožujejo, kakšen si.«

Malo trdo so bile izgovorjene te besede, čeravno jih ni rodila zla misel.

Tudi gospod župnik mislijo slabo o njem! »Slab otrok! Brez srca!« donelo je dečku še vedno iz daljave. Z rokama je zakril obraz in zastokal: »Mama, oh, mama! Jaz, jaz pa ne morem jokati!«

Drhtelo in stresavalo se je malo telesce. Kje je bil veseli, preglasni Nejče? Hudo se je storilo gospodu župniku, prijeli so otroka za glavo, ga stisnili k sebi, pa rekli: »Ubogí Nejče, zdaj vidim, kako ti je hudo. Zapodim ljudi, ki te tožijo. Če ti bo prehudo, pridi k meni. Tu imaš kolač — in še za Marico orehov, da ne bosta praznih rok, ko pridejo na večer Sv. trije kralji v vas. Kje pa je teta Kata?«

»K županu je odšla po denar in po pismo, ki so ga poslali oče.«

»Kdaj pa pridejo oče domov?«

»Pisali so že, da pridejo do božičnega večera — pa jih ni bilo.«

»Ali bi imel rad, da bi prišli oče?«

»Rad — če ne bodo hudi.«

»Ne, Nejče! Tvoj oče so dobri in radi vaju bodo imeli.«

»Ali rajši, kakor naju ima teta Katra?«

»Rajši, mnogo rajši.«

Boječ se je oglasil deček: »Gospod župnik!«

»No?«

»Zakaj so pa šli oče proč?«

»Vidiš, Nejče, takole je bilo: Ko sta bila še vidva z Marico čisto majhna, tvoja mati še niso imeli hišice, kjer ste sedaj. Tudi njive je bilo zelo malo. Težko se je živelo. Zato so pa odšli tvoj oče v daljno mesto k železnici za delavca in so pošiljali materi denar. Mati tvoja so pa delali od jutra do večera, da so kupili hišico in njivico. Delali so, da so se dodelali do smrti. Ko so oče zvedeli o tem, jih je napadla bolezen in niso mogli domov. Če jih ni privedel Božič, jih pa morda privedejo Sv. trije kralji. Le molita pridno z Marico! Svetlo zvezdo imajo ti mogočni gospodje in svetica bo očetu, da jih povedejo sveti kralji do vaju. Veseli se, otrok, še imaš očeta, ki te bo ljubil!«

Tekel je Nejček s sanmi, naloženimi z dračjem in s polno culico proti domu. Hipoma je bilo pozabljeno gorje in vse misli so se mu obrnile le na očeta. Privedejo ga Sveti trije kralji. Mislil je Nejče in mislil — hrepenenje se je porodilo v malem srcu po očetu — težko pričakovanem, ljubljenem.

Pred hišo se Nejče ustavi in pokliče teto Katro. Stene so mu ponavljale njegov vzklik — nihče mu ni odgovoril. Pač! V sobi se je nekaj zganilo. Ali ni zastokalo in zaihtelo? In zopet!

»Marica čepi na peči in joče: Mamica! Sveti trije kralji pa hodijo danes okoli in kažejo potnikom pot. Ali ne pripeljejo očeta? Čemu joče Marica?«

Nevolja obide dečka, da trdo stopi v sobo. V desnem kotu na peči je sedela Marica, glavico skrito v predpasnik in je ihtela.

Skoro jezno jo je ogovoril Nejček:

»Že zopet jočeš! Kdo te bo pa poslušal?«

Prestrašeno je dvignilo dekletce glavo.

»Mamica, Nejče, strah me je. Zakaj si me pustil toliko časa samo?«

»Zato, ker se vedno cmeriš.«

»Jaz ne morem drugače, Nejče. In zdaj me kregaš še ti. Nihče me nima več rad. Tudi ti ne. Dobro vem. Mamica, zakaj ste odšli?«

Huje je zajokalo dekletce. Nejčka pa je zadelo hudo.

»Marica!« — »Kaj je, Nejče?« —

»Nisi prav rekla. Rad te imam. Nalašč sem šel v gozd po okleščkov, da nama bo bolj toplo. Teta Katra ne pusti, da bi preveč pokurila. Zdaj pa prikurim s svojimi drvni. To bo grela! Ali je bila teta Katra kaj huda, ker me ni bilo domov?«

»Huda, zelo huda! Rekla je, da te nabije. Jokala sem se in bala sem se in še mene je kregala. Vidiš, zakaj ne ubogaš?«

Vzdihnil je Nejče; svest si je bil prevelikega veselja do kričanja.

»Oh, Marica, tako je bilo lepo, če bi ti vedela. Če mi obljubiš, da ne boš več jokala, pa ti nekaj povem in pokažem.«

»Obljubim.«

»Vidiš, koliko potice! Gospod župnik so mi jo dali.« — »O-o-o!«

»Ná! Na peč sedem, koruzo bova belila in jedla bova potico. Pa ti nekaj povem, preden pride teta Katra. Ali veš, kakšen večer je danes?«

»Sveti trije kralji. Ali si jih postavil pred jaslice?«

»Seveda!«

»Nekaj vem, kar prav gotovo vem. Gospod župnik so mi povedali. Ali veš še, Marica, kako so šli Sveti trije kralji v Betlehem?«

»Vem; saj so nam že v šoli povedali.«

»Če veš, pa povej, kako je to, da so ponoči našli hlevček.«

»Kaj bi ne vedela! Velika, lepa zvezda jim je svetila po poti in se je ustavila nad hlevcem.«

»Ali veš, kako je bilo kraljem ime?«

»Gašpar, Melhijor in Baltazar.«

»Da! In danes še hodijo po svetu in pridejo k dobrim ljudem.«

»Ali meniš, da pridejo tudi k nama? Ne verjamem; teta Katra je preveč huda.«

»Prav gotovo, pa ne sami, Marica, ne sami.«

»I, kdo pa z njimi?«

»Kaj meniš? Vidiš, ti ne veš, jaz pa. Očeta nama pripeljejo, očeta!«

Neverjetno je stresnila deklica z glavo: »Ne vem, če pridejo res, Nejče. Dolgčas jim bo po mami in pojdejo za njimi. Pustili naju bodo pri teti Katri.«

»Marica, pojdi no! Oče naj bi šli za mamico! Saj bi morali umreti. Zdaj pa zopet jočeš! Zdaj pa ne povem dalje.«

»Ne bom več, Nejče; le pripoveduj!«

»Zdi se mi, da je bilo takole: K očetu so šli in so rekli: »Jernej Bajda, vstani in pojdi k Marici, Nejčetu! Sama sta pri teti Katri. Mamica je odšla v nebesa — kar hitro pojdi! Mi ti bomo pa svetili po poti, da ne boš zašel v snegu!« In zdaj so že gotovo na poti, Marica. Lepo, svetlo zvezdo imajo in zlate krone imajo kralji na glavi.«

»Ali sami nosijo zvezdo?«

»Kaj še! Polno strežajev imajo okoli sebe in na dolgem drogu jo nosijo, visoko v zraku.«

»Kako so pa oblečeni?«

»Dolge, svilene plašče imajo in z zlatom obšite, kakor jih imajo gospod pri veliki maši. Strežniki pa cingljajo z zvončki, da se oddaleč sliši: Cin, cin, cin.«

»In cin, cin, cin se bo zaslišalo, ko pridejo in pripeljejo očeta?«

»Seveda; tiho govoriva, da ne preslišiva!«

»Cin, cin, cin, Nejče, to bo lepo. In če bi še mamico pripeljali!«
— »Ne vem!« — —

Govorila sta otroka šepetaje, dokler nista omahnili glavicu in se zaprla očka v prelepem snu.

Teta Katra je stopala po snegu in mrmrala: »Čuden človek — ta Jernej Bajda! Piše in ne piše nič o ženini smrti in ne dá znamenja, da bi kaj žaloval. Otroka naj imajo tačas dobri ljudje in ne manjka naj jima kruha in orehov posebno o Božiču! Seveda — posebno Nejčetu naj prav mehko postiljam; temu paglavcu živemu. Kakor oče je — nobene solze ni spraviti iz njega. In v mesto je šel po materino sestro, da bo rajši imela otroka. Čisto je ranjki podobna — vesela bosta otroka. Ne vem, kako bo; mene sta ubogala — ker sem jima tuintam pokazala brezovko. Pa ju imam vendarle rada, ta dva načajivca.«

Ko je stopila Katra k peči, je zagledala speča otroka. Nejče pa je sanjal prelepe sanje:

Po polju so dirjali vrance — po dva in dva sta bila vprežena v kočijo. Kraguljčki, srebrni zvončki so jim viseli okoli vratu in »cin, cin, cin« se je stresalo v zraku. V prvi kočiji je sedel sam kralj Gašpar z dolgo, sivo brado, v dolgem, z zlatom obšitem plašču in roke na prsih prekrizane. V drugi in tretji pa sta se vozila druga dva kralja v zlatu in baržunu. In v četrti? Oče, oče njegov z mamico — za roko jo drži — in mamica je oblečena kakor kraljica. Ni bleda in žalostna; prijazno se smehlja, oče pa poganja vrance, da beže hitreje, hitreje, kraguljčki pa pojó »cin, cin, cin«.

»Oče, mamica,« zakliče Nejče. Glej, smehljata se in bliže in bliže prihajata. —

»Cin, cin, cin« so zapele sani pred samotno hišico. Teta Katra je spala trdno. »Cin, cin, cin!«

Zganiło se je na peči.

»Marica, slišiš? Cin, cin, cin!«

»Oče, mati, Sveti trije kralji!«

»Marica, kje so? Že sem jih videl v kočiji — vrance so hiteli — kje so?«

»Cin, cin, cin!«

»Nejče, strah me je!«

Marica se je oprijela Nejčka — vrata so odprta — — oče, oče? Kdo je tam zadaj?

»Mamica, mamica,« zakličeta otroka in v hipu sta pri vratih.

»Otroka, Nejče, Marica, otroka, tu imata zopet mamico — drugo, a dobro mamico!«

»Oče, mamica!«

Zunaj pa se je utrnila zvezda in Sveti trije kralji so odhiteli mimo.

M. K.

